

Jay Marino over *inclusive education*:

'De leerlingen dragen zelf bij aan het succes'

Passend onderwijs is de zoveelste onderwijshervorming in korte tijd. Het is moeilijk om daarover enthousiast te zijn, vinden velen. Maar niet Jay Marino. Hij is een enthousiaste verdediger van '*inclusive education*'. "Dit is de hoogste vorm van leren."

De introductie van passend onderwijs gaat met heel wat buzz gepaard. Het is nieuw, bijzonder en revolutionair. Tenminste, in Nederland. In de Verenigde Staten werken ze er al jaren mee. "Bij ons bestaat er alleen maar passend onderwijs", stelt Jay Marino, superintendent van het Antioch School District. Passend onderwijs heet in de VS '*inclusive education*'. Dat zegt eigenlijk beter waar het om gaat, dan onze Hollandse benaming. Het is een vorm van onderwijs die als uitgangspunt heeft dat iedereen erbij hoort. Als het maar even mogelijk is, gaan kinderen naar een gewone school en elke school heeft alles in huis om ervoor te zorgen dat niemand buiten de boot hoeft te vallen. In de praktijk betekent dit dat kinderen zoveel mogelijk tijd met hun klasgenootjes doorbrengen en dat ze op bepaalde momen-

ten op onderdelen apart les krijgen van specialisten. "Een goed systeem", vindt Jay Marino. "Het kan uitdagend zijn voor de leraren om met zoveel verschillende behoeften rekening te houden, maar uiteindelijk is deze aanpak in het belang van de kinderen. Het is belangrijk dat alle kinderen voelen dat ze erbij horen."

PRAKTIJK

Dat klinkt mooi, maar hoe organiseer je dat nu in de praktijk? Passend onderwijs vraagt volgens Marino allereerst een cultuuromslag. "Je moet als schoolleider ten eerste een cultuur kweken, waarin diversiteit wordt omarmd. Dat begint met een visie. De overtuiging dat je met z'n allen verantwoordelijk bent voor het onderwijs aan alle kinderen en dat iedereen een plek op school verdient. Vervolgens moeten leraren het vertrouwen hebben dat ze dat ook waar kunnen maken. Dat vraagt om scholing, het bijbrengen van de benodigde vaardigheden. En een uitgebreid supportsysteem. Specialisten in school, variërend van psychologen tot logopedisten, die als onderdeel van het team op oproepbasis beschikbaar zijn. Dat geeft leraren de zekerheid dat ze hulp krijgen, als ze die nodig hebben."

ROLVERDELING

Om dit systeem te laten slagen, hebben de verschillende partijen elk een eigen verantwoordelijkheid. De schoolleider is de facilitator. Hij of zij moet de visie neerzetten, de cultuur creëren en mensen meenemen in het proces. De leraren staan in de frontlinie. Zij zijn degenen die het echt moeten doen. En dan zijn er nog de leerlingen, een onmisbare schakel in het traject. "Hun actieve participatie is een belangrijke sleutel voor het succes", benadrukt Marino. "Het unieke van een '*classroom learning community*' is dat kinderen in staat gesteld worden om de verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leerproces. Dat is *empowerment*." Om dit voor elkaar te krijgen,

worden er acht bouwstenen gebruikt (zie kader, red.). Die bouwstenen zorgen ervoor dat er een grote betrokkenheid wordt gekweekt, waardoor kinderen zich 'eigenaar' voelen van hun leertraject. Dat leidt tot een continu streven naar verbetering. Verschillen tussen kinderen zijn in dit model geen probleem, maar juist onderdeel van de oplossing. "Elk kind leert op een verschillende manier, maar als je ze samenbrengt in een proces kun je beter tegemoetkomen aan de individuele behoeften van leerlingen. Met hun afzonderlijke behoeften en talenten vullen de kinderen elkaar aan. Het resultaat is dat er geen enkel kind achterblijft."

OMSLAG

Dat vraagt een omslag van alle betrokkenen. In het klassieke model staat de leraar als eigenaar van de kennis op 'zenden'. Bij passend onderwijs is het tweerichtingsverkeer en dragen kinderen actief bij aan het leerklimaat. Aan het eind van de les vraagt de leraar wat ze opgestoken hebben en wat er de volgende keer beter zou kunnen. Op basis van die feedback van de kinderen kan de aanpak verder geperfectioneerd worden. Het vraagt ook om intensieve samenwerking en openheid. Elke week is er een vergadering van zo'n anderhalf uur, waarin het hele team nauwgezet kijkt naar de behaalde resultaten van elke leerling. In die tijd worden ervaringen gedeeld en problemen besproken en wordt er actief naar oplossingen gezocht. Harde cijfers over de resultaten vormen daarin een belangrijk vertrekpunt. Een nogal bedrijfsmatige aanpak. Past dat wel in de Hollandse onderwijscultuur? "Geen probleem", stelt Jay Marino. "Het zijn de ouders en de leraren die moeite hebben met dit systeem. De kinderen vinden het fantastisch. Omdat ze zien dat het werkt." Een meer bedrijfsmatige blik is in zijn optiek een zegen in het onderwijs. "Een bedrijf dat geen winst maakt, zal niet

Acht bouwstenen van 'Continu Verbeteren' in relatie tot passend onderwijs

In Nederland werkt Jay Marino samen met Marijke Broer (eigenaar en trainer van Klasse.pro) aan het concept 'Continu Verbeteren'. Dit is een werkwijze, waarbij alle belanghebbenden bij een schoolorganisatie worden betrokken om samen te werken aan een betere kwaliteit van de school. De leerlingen zelf spelen hierin een hoofdrol. Het betrekken van de leerlingen is volgens Marino en Broer een van de belangrijkste voorwaarden voor passend onderwijs. Om dat te bereiken, werken zij in de groep met acht bouwstenen.

1. Groepsafspraken ontwerpen met de leerlingen
2. Missie van de groep
3. Doelen voor groep en leerling
4. Werken met een databord
5. Leerlingportfolio
6. Door leerling geleid oudergesprek
7. Door leerling geleide groepsvergadering
8. Gebruik van PDSA en kwaliteitsinstrumenten (PDSA: Plan, Do, Study, Act)

lang bestaan. In het onderwijs zijn de resultaten van de leerlingen het 'product', waaraan je af kunt meten of je als school succesvol bent." Dat hoeft niet ten koste van een prettige onderwijsklimaat te gaan. Integendeel. "Alles begint met het creëren van een goede cultuur. Dat is de basis van waaruit je kunt werken aan doelen. Die volgorde zorgt ervoor dat goede resultaten op een natuurlijke en prettige manier worden bereikt."

ENTHOUSIAST

Amerikaanse leraren zijn volgens Marino enthousiast over hun systeem. "Dit is hoe onderwijs in de 21ste eeuw eruit ziet: vanuit betrokkenheid samenwerken aan het oplossen van problemen. Dat is de hoogste vorm van leren." Stress voor passend onderwijs is dus nergens voor nodig. "Leraren zouden er blij mee moeten zijn. Dit model zorgt ervoor dat zij niet meer als enige verantwoordelijk zijn voor het leerproces. Kinderen nemen een deel van die verantwoordelijkheid over. Die betrokkenheid leidt tot blijere kinderen en betere resultaten. Dat is motiverend voor leerlingen en leraren!" ■

Petra Pronk

Dialogo aangaan

Heeft u vragen of wilt u de dialoog aangaan met Jay Marino? Neem dan contact met hem op via continuous_improvement@jaymarino.me. Wilt u meer informatie? Kijk dan op www.jaymarino.me.